

Stappenplan

Op weg naar een Groen Schoolplein

Colofon

Uitgave: IVN Natuureducatie 2022
Foto's: Rick Mellink, 'naar school' door de makers van Ouders van Nu,
Tamara Reijers en Jolanda Maas
Mede mogelijk gemaakt door: provincie Zeeland en provincie Zuid-Holland

©2022 IVN Natuureducatie

Inhoudsopgave

Introductie	4
Stappenplan	5
1. Opstart	6
1.1 Idee	6
1.2 Medestanders	6
1.3 Randvoorwaarden	6
1.4 Visie	8
1.5 Op zoek naar geld	9
2. Ideeën en ontwerp	10
2.1 Selectie ontwerper	10
2.2 Participatie	12
2.3 Wensenlijst opstellen	15
2.4 Concept ontwerp	15
2.5 Definitief ontwerp	15
3. Uitvoeren	16
3.1 Offertes opvragen	16
3.2 Aanleg	16
3.3 Feestelijke opening	17
4. Gebruik	18
4.1 Spelen en leren	18
4.2 De Groene Huiskamer	20
4.3 Beheer en onderhoud	20
Veelgestelde vragen	22

Introductie

Jullie schoolplein kan wel een make-over krijgen. Maar waar begin je? Hoelang duurt het? En welke stappen doorloop je? Lees in dit stappenplan hoe je van een betegeld schoolplein een groeiend en bloeiend plein maakt. De stappen in dit plan hoef je niet altijd chronologisch te doorlopen. Soms zal je de stappen zelf ook anders doorlopen, omdat er bijvoorbeeld al veel financiering of een ontwerp beschikbaar is. Lees de onderdelen die voor jou nuttig zijn! Vergeet daarom zeker niet de leeswijzer hieronder even te lezen. We raden je wel aan om genoeg tijd de investeren in het proces vooraf. Denk goed na hoe wat jullie visie rondom het groene schoolplein is en hoe het plein ook in de toekomst goed gebruikt en onderhouden kan worden. Veel succes!

Meer weten?

IVN programma's primair onderwijs
Groene Revolutie Zeeuwse Schoolpleinen
Groene Revolutie Zuid-Holland

www.ivn.nl/primair-onderwijs
www.groenerevolutiezeeland.nl
www.groenerevolutiezuidholland.nl

Leeswijzer

In het document delen wij ook tips, nuttige downloads of links naar meer achtergrondinformatie. Heb je daar behoefte aan? Met behulp van de onderstaande icoontjes vind je snel waar je naar op zoek bent.

Tips

Filmpjes

Te koop

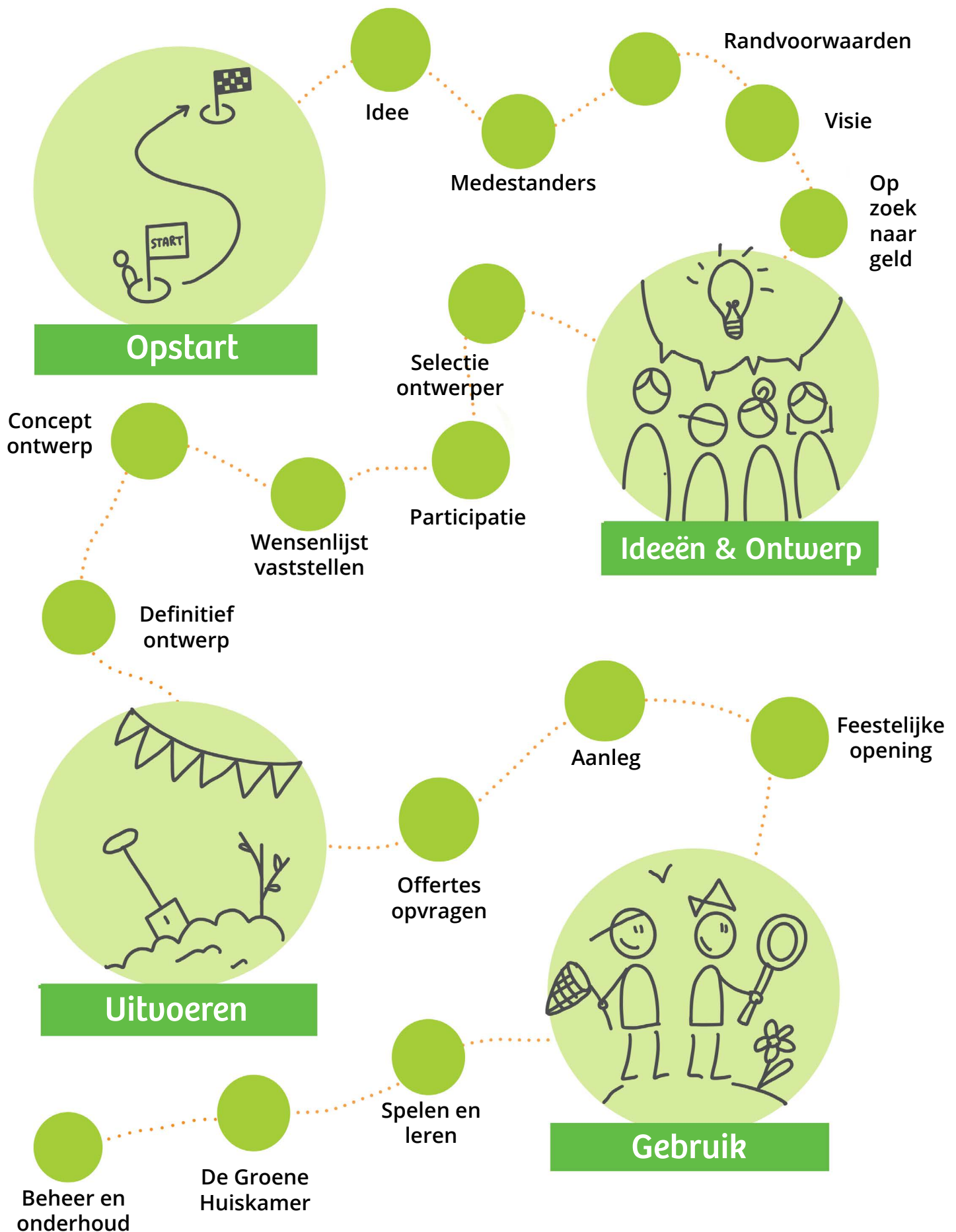

Downloads

Leestips

Stappenplan Groen Schoolplein

1. Opstart

1.1 Idee

Het begint met een initiatief of wens van een leerkracht, ouder, directeur of leerlingen om het schoolplein te vergroenen. Enthousiasme om aan de slag te gaan is de eerste stap!

- [Wat is een Groen Schoolplein?](#)
- [Voorbeelden van inrichting Groen Schoolplein](#)

Inspiratiefilm Groene Revolutie Schoolpleinen Zuid-Holland
www.bit.ly/groenerevolutie

[Inspiratiemap Groene Schoolpleinen in Beeld](#)
Een verzameling van 23 gelamineerde fotocollages met goede voorbeelden van de inrichting van Groene Schoolpleinen.

1.2 Medestanders

Een groen schoolplein aanleggen doe je niet in je eentje. Verzamel een groepje enthousiaste mensen bij elkaar om mee aan de slag te gaan. Denk aan leerkrachten, ouders, leerlingen en groene vrijwilligers. Door de omgeving te betrekken en mee te laten denken over het nieuwe schoolplein creëer je betrokkenheid en eigenaarschap.

1.3 Randvoorwaarden

Voor een succesvol resultaat is er meer nodig dan alleen geld, een goed ontwerp of voldoende betrokkenheid. Uit onderzoek is gebleken dat het proces één van de belangrijkste factoren is om een groen schoolplein te doen slagen. Daarbij moet je denken aan een goede voorbereiding, draagvlak en betrokkenheid van verschillende partijen.

Denk er van tevoren ook over na hoe je het plein wilt gaan gebruiken (bijvoorbeeld buitenonderwijs, voor de buurt) en wat dat betekent voor het beheer en onderhoud en de manier waarop je het ontwerpproces wilt vormgeven.

Zorg dat je er vooraf weet wat je wilt. Op basis hiervan kan je de keuze maken of je al aan een groen plein moet beginnen of dat je er nog niet klaar voor bent.

Zorg voor voldoende aandacht voor de voorbereiding en haal niet direct de tegels eruit!

Wat heb je nodig voor een succesvol groen plein?

- Visie (zie 1.4)
- Draagvlak en draagkracht van ouders, onderwijsteam en buurt (zie 2.2)
- Kinderparticipatie (zie 2.2)
- Plan voor buitenonderwijs (zie 1.4 en 2.2.2.)
- Financieel plan voor aanleg
- Financiën op orde (zie 1.5)
- Uitgewerkt plan voor het onderhoud van het plein (financiën, planning en hulptroepen) (zie 4.3)
- Tijd

1.4 Visie

Voordat je start aan de ontwerpfase is het belangrijk om stil te staan bij jullie visie op en motivatie voor een groen schoolplein. Zorg dat je in een vroeg stadium helder krijgt wat gewenst is.

Vragen die je kunt stellen zijn voor het formuleren van een wensenlijst:

- Waarom wil je een Groen Schoolplein?
- Wil je het hele terrein aanpakken of een deel daarvan? Speelvoorzieningen, een moestuin, ruimte voor dieren?
- Is het schoolplein toegankelijk voor de buurt?

- Whitepaper: De waarde van een natuurrijke, gezonde buitenruimte rond scholen
- Factsheet 'Het schoolplein als beweeg- en leerplein'
- Succes- en faalfactoren groen schoolplein

Visie onderwijsteam

Bekijk met het leerkrachtenteam de visie van de school en hoe deze zich kan vertalen naar het schoolplein. Scherp eventueel met elkaar de visie aan, zodat ook buitenonderwijs en het gebruik van het groene schoolplein een structureel onderdeel hiervan worden. Door de visie met het leerkrachtenteam vorm te geven creëer je ook direct draagvlak. Zie voor meer tips paragraaf 2.2.2.

Bekijk de video van De Lanterneer uit Nijmegen voor een prachtig voorbeeld van het benutten van een groen schoolplein als rijke leeromgeving. De directeur legt uit hoe dit plein vanuit een pedagogische visie tot stand is gekomen.
www.bit.ly/lanterneer

1.5 Op zoek naar geld

Als je echt iets wilt op je nieuwe schoolplein gaat het geld kosten. Ga uit van minimaal €30.000, maar hoe vollediger je het proces wilt aanpakken en het plein wilt veranderen, hoe meer geld het kost. Deze €30.000 is dan alleen nog voor de aanleg aan materialen en uitvoer en niet voor het participatieproces en ontwerpproces, buitenlestrainingen, etc.

Er zijn allerlei manieren om de financiering voor het schoolplein rond te krijgen. Misschien heb je al subsidie van gemeente of provincie ontvangen, maar je kan meer doen.

Spar met de ontwerper

Laat de ontwerper meedenken om te kijken hoe je het plein slim anders kan inrichten om meer voor elkaar te krijgen met je budget.

Eigen middelen

Ga bij het schoolbestuur na welke middelen beschikbaar zijn. Breng in kaart welke middelen gereserveerd staan voor bijvoorbeeld groot onderhoud van het plein en vervanging van speeltoestellen.

Acties

Organiseer acties om geld in te zamelen. Denk aan het inleveren van statiegeldflessen, een sponsorloop of het wassen van auto's.

Fondsen

Zie voor meer informatie het document over fondsenwerving en het format voor een fondsaanvraag.

Sponsoring

Een andere optie is het zoeken van sponsors. Deze kunnen hulp bieden op verschillende manieren: financieel, vrijwilligerswerk of door het leveren van goederen. Misschien willen bedrijven of ouders wel bomen, planten en bloemen op het plein sponsoren.

In natura

Je kunt ook non-financiële hulp krijgen. Door bijvoorbeeld contact opnemen met een teler/winkel en vragen of zij bomen en planten hebben die misschien niet meer verkocht kunnen worden.

[Document vol tips over fondsenwerving voor groene schoolpleinen.](#)

[Format fondsaanvraag](#)

2. Ideeën en ontwerp

Het is best lastig om een goed ontwerp te maken. Een professionele ontwerper kan je hierbij helpen. Maar waar moet je nog aan denken tijdens de ontwerpfase?

- Inspireer de betrokkenen met goede voorbeelden of excursies bijv.
- Verzamel alle ideeën van leerlingen, leerkrachten, ouders, buurtbewoners
- Breng prioriteiten aan (wat moet er komen, en wat zou leuk zijn)
- Geef een duidelijke opdracht voor een passend ontwerp

2.1 Selectie ontwerper

Bepaal wie het ontwerp gaat maken. Het is van belang om een ontwerper te kiezen die ervaring heeft met de aanleg van Groene Schoolpleinen en ook het participatietraject kan begeleiden.

Dat zijn o.a de volgende ontwerpers:

Naam	Organisatie	Website	E-mailadres
Annemiek Bongers / Tanja Lina	Atelier Ondertussen / St. Tus-sentuin	https://www.atelieron-dertussen.nl/	
Corstian van Buren	Stadstuinman	www.destadstuinman.nl	
Ilya Toornvliet	De Stadstuinier	www.destadstuinier.nl	
Jan de Vries	Grijs kleurt groen	www.grijskleurtgroen.nl	
Max de Corte	Moestuinman	www.moestuinman.nl	
Sarah Los	Sarah Los - Natuurlijke tuinen	www.sarah-schept.nl	
Roel Crul		www.roelcurl.nl	
Wouter van Santen	Biotoop	www.biotooptuinen.nl	
Jan van Schaijk	Zandraket	www.zandraket.nl	
Bureau RIS	Bureau RIS	www.bureauRIS.nl	info@bureauris.nl
Richard Vermeij	Dolmans Landscaping Services Zeeland	www.dolmanslandschaping.com	Richard.Vermeij@dolmanslandscapingservices.com
	Sandee	www.sandee.nl	info@sandee.nl
	SK Exteriors	www.sk-exteriors.com	info@sk-exteriors.com

Voorwaarden ontwerp

Het is belangrijk dat het ontwerp bijdraagt aan een natuurlijke speel- en leeromgeving die voldoet aan:

- Een rijk speellandschap met ruimte voor vrij spel voor kinderen en ruimte voor de natuur om zich te ontwikkelen;
- De speel- en leeromgeving krijgt een natuurlijk karakter;
- Ontwerp, aanleg en onderhoud gebeuren zoveel mogelijk in participatie met kinderen, leerkrachten en ouders
- Pré: Denk bij het ontwerp ook na over hoe je het openstelt voor de buurt en hoe alle buurtbewoners een plek kunnen vinden op het plein.

Download [hier](#) een voorbeeld offerteuitvraag ontwerper

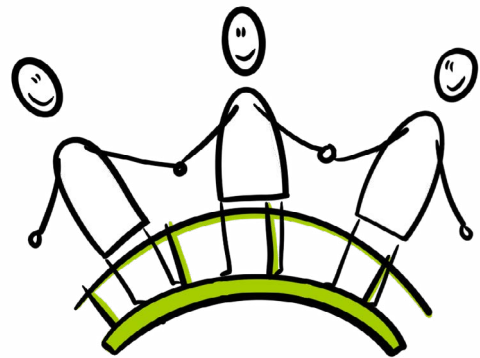

- Laat de ontwerper ook zorgdragen voor een bijbehorend beheer/onderhoudsplan en een logboek onderbouwd met een risicoanalyse.
- Laat de ontwerper ook het proces met aannemer begeleiden indien mogelijk
- Sommige ontwerpers hebben een netwerk van geschikte aannemers voor de aanleg van het plein. Let op dat dit aannemers zijn die ervaring hebben met natuurlijke speelinrichting.
- Geef de ontwerper een duidelijk financieel kader.

2.2 Participatie

Neem gebruikers en betrokkenen mee in het ontwikkelproces van het schoolplein. Vertel ze waarom je een groen plein wilt, en vooral laat iedereen meedenken! Zo creëer je draagvlak, eigenaarschap en wellicht zelfs zorgdragers voor het plein!

2.2.1 Participatie kinderen, ouders en buurtbewoners

	Kinderen	Ouders	Buurtbewoners
Waarom?	<ul style="list-style-type: none"> • Leuk • Leerzaam • Vergroot betrokkenheid en eigenaarschap 	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak creëren • Bewustwording van het belang van een groene omgeving creëren. • Vergroot betrokkenheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Vergroot eigenaarschap en zorg dragen voor het plein • Het is ook hún plein
Wat is belangrijk?	<ul style="list-style-type: none"> • In vroeg stadium betrekken • Inspireren • Geen valse verwachtingen scheppen 	<ul style="list-style-type: none"> • In vroeg stadium betrekken • Communiceer de voordelen van een groen plein voor de ontwikkeling van kinderen • Geef ruimte voor de zorgen van ouders en ga in gesprek • Geef handelingsperspectief: wat kunnen ouders doen? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vraag naar hun wensen en zorgen en haak daarop aan • Benadruk de voordelen voor de buurt • Blijf communiceren gedurende hele proces • Betrokkenheid biedt ook kansen voor extra handen en ogen en je creëert eigenaarschap
Inspiratie	<ul style="list-style-type: none"> • Download de lesbrief • Jantje Beton geeft tips om de ideeën van kinderen rondom een Groen Schoolplein op te halen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van betrekken van ouders (zie FAQ onderaan dit document) 	

2.2.2 Leerkrachten betrekken

Betrokkenheid en draagvlak van het onderwijsteam is belangrijk om het Groene Schoolplein tot een succes te maken. Leerkrachten kunnen meedenken over wat leerlingen nodig hebben en zien waar mogelijkheden en kansen liggen om leerlingen leerervaringen te laten op doen of een gezonde ontwikkeling door te laten maken. Zo kun je vooraf het ontwerp aanpassen aan de wensen van het onderwijsteam, zowel voor het plein als speelruimte en als buitenlokaal. Maak met het team ook afspraken over hoe je het plein daadwerkelijk gaat gebruiken. Voorbeeldafspraken vind je op de volgende pagina.

Mogelijke bespreekpunten

- Hoe kun je het plein inzetten als speels leerlandschap.
- Welk type spel wil je ontlocken of faciliteren op het plein? Onderzoeken of ontdekken, rust zoeken, creatief spel.
- Hoe gaan we de buitenruimte inzetten? Bij welke vakken?
- Welke leerdoelen en speels, plezierig leren voor kinderen zijn buiten mogelijk? Of welke leerervaringen wil je vormgeven door buiten te zijn?
- Wat betekent dit voor de wensen/eisen aan de buitenruimte? Wat is de ideale buitenruimte?
- Welke drempels ervaart het team?
- Wat is er nog nodig aan competentieontwikkeling?

Denk bij het bespreken van deze vragen eens vooral vanuit de belevingswereld van het kind. Wat maakt hen nieuwsgierig? Hoe wil een kind intrinsiek leren en ontdekken?

Voorbeeldafspraken

Elke groep gaat ...uur / week naar buiten voor de vakken ....

Het groene schoolplein heeft daarbij de functies: *buitenlokaal, onderzoeksobject, leren over/ vertrouwd raken met levende planten en dieren, ruimte om te bewegen, ruimte voor bewegend leren (taal&rekenen),*

Per maand wordt voor minimaal ..... vakken gebruik gemaakt van het groene schoolplein.

Monitoring hiervan vindt plaats door middel van: .... vaste momenten van ervaringen delen, lijst bijhouden, ...

Voor competentie ontwikkeling van het team in het gebruik van de groene buitenruimte binnen curriculum zal er.... *om het jaar een training buitenles georganiseerd worden.*

Om organisatorische belemmeringen weg te nemen zal .... *er een beheer- en onderhoudsplan komen, de visie gedeeld worden met ouders en buurtbewoners en er een rooster komen voor gebruik van het plein voor lessen.*

2.2.3 Werkvormen participatie

We geven je hieronder wat tips voor werkvormen om ideeën op te halen voor een Groen Schoolplein.

Kinderen

- Ga op excursie naar een ander groen schoolplein, natuurlijk speelomgeving of natuurgebied, zoals bos, strand, duin of rivierengebied. Hier zijn allerlei elementen te vinden die goed bruikbaar zijn op een plein.
- Zandbaksessie. Maak een zandtafel waar leerlingen hun eigen plein kunnen vormgeven. Met zand en grond kunnen ze hoogteverschillen maken en losse materialen zoals takjes, mos en klei dienen als de elementen op het plein. Leg er ook lapjes stof in blauw bij die als water kunnen dienen.

Kinderen, leerkrachten of ouders

- Ga op inspiratiebezoek bij een school met een groen schoolplein en maak foto's of een top 3 lijstje van de dingen die je het leukst vindt!

Ouders of buurtbewoners

- Verzorg een informatiebijeenkomst, brainstormsessie of zet een ideeënbox of wensboom neer.

Laat kinderen niet in toestellen denken, maar meer nadenken over de manier waarop ze spelen en in wat voor omgeving. Dat kan je stimuleren door ze zich te laten inleven in een fijn uitje: 'We gaan op vakantie en komen allerlei mooie dingen tegen. Aan welke plekken denk je dan?' Bijvoorbeeld het bos, de duinen, bergen, riviertjes. 'Wat doe je als je daar bent?' Zandkastelen bouwen, boomklimmen, hutten bouwen, dammetjes maken, bloemenkettingen maken etc.

[Download de lesbrief 'Ontwerples Groen Schoolplein'](#)

2.2.4 Aanbod IVN

Buitenlestraining

In de IVN Buitenlestraining krijgen leerkrachten praktische handvatten om buiten aan de slag te gaan met taal-, reken-, spelling-, zaakvak- of creatieve doelen. Ook is er aandacht voor de organisatie en didactiek van buiten lesgeven. Door deze training voorafgaand of tijdens het participatietraject te volgen kunnen leerkrachten hun wensen voor het plein nog beter afstemmen op Buitenlessen. IVN verzorgt de Buitenlestraining op locatie in afstemming met de school. De training vindt deels binnen en deels buiten op het schoolplein plaats.

Meer informatie over de buitenlestraining vind je op: www.ivn.nl/groenerevolutiezeeland/buitenlestraining-zuid-holland-of-zeeland

2.3 Wensenlijst opstellen

Verzamel alle ideeën en wensen in een document wat de ontwerper kan gebruiken om een eerste voorstel te tekenen. Het helpt om hier ook al plaatjes bij te plakken, zodat iedereen een helder beeld heeft van wat er bedoeld wordt. Beschrijf niet allen welke objecten je wilt, maar vooral wat je wilt gaan doen op het plein. De objecten die toegevoegd worden moeten een multifunctioneel karakter hebben en door kinderen op verschillende manieren te gebruiken zijn.

Wees duidelijk:

- Wat zijn je dromen (grote wens, maar geen noodzakelijkheid)
- Wat zijn je randvoorwaarden (onderdelen die absoluut in het plan moeten worden opgenomen).

2.4 Concept ontwerp

Het ontwerp toets je bij de leerlingen, het onderwijsteam, ouders en de buurt.

- Maak het conceptontwerp na in een zandtafel en hang de ontwerpen eromheen. Ga zo in gesprek met iedereen over het ontwerp.
- Nodig iedereen uit voor een rondje om een kampvuur, biedt kruidenthee aan met kruiden die later op het plein te vinden zijn en bespreek samen het ontwerp.
- Maak een tentoonstelling op het plein van het nieuwe ontwerp.
- Bespreek het ontwerp in de klas met leerlingen.

2.5 Definitief ontwerp

Na de terugkoppeling van de reacties op het concept kan een definitief ontwerp worden gemaakt. De plannen liggen nu klaar! Maak er een feestje van en nodig de buurt en ouders uit! Je kunt dit ook communicatief benutten, bijvoorbeeld door een berichtje te plaatsen op de school-app of in de nieuwsbrief. Het is ook een goed moment de laatste financiën rond te krijgen.

Ontwerp toetsen bij externen

- Vraag alvast offertes op om te kunnen toetsen of het concept ontwerp ook echt haalbaar is binnen gestelde budget.
- Laat het ontwerp nu al toetsen bij een keuringsinstantie, of zorg dat de ontwerper dit regelt. Heb je eenmaal gekozen voor een keuringsinstantie, dan ben je aan hen verbonden.

- Lees [hier](#) de wettelijke eisen voor beheerders speeltoestellen
- [Hier](#) vind je meer uitleg over de keuring van een Groen schoolplein. Wat is wel en wat is geen speeltoestel?

3. Uitvoeren

3.1 Offertes opuragen

Bij het conceptontwerp heb je al offertes opgevraagd van verschillende hoveniers. Vraag ook voor het definitieve ontwerp een offerte op bij een paar partijen. Heb je een keuze gemaakt voor een hovenier? Nu wordt het ontwerp werkelijk gemaakt. Dit gaat meestal al met behulp van een aannemer of hovenier, maar het liefst ook met leerlingen, leerkrachten, ouders en (buurt)vrijwilligers samen. Zorg bij de aanleg voor een goede coördinatie door het inzetten van vakkundige begeleiding.

- Vraag offertes waarbij prijzen gespecificeerd zijn naar stuks of m²/m³-prijzen.
- Vraag groenaanemers die ervaring hebben met natuurlijke speelinrichting
- Laat de ontwerper ook zorgdragen voor een bijbehorend beheer/onderhoudsplan en een logboek onderbouwd met een risicoanalyse

3.2. Aanleg

Gaan er veel en grote dingen veranderen op het plein? Dan is het een mogelijkheid om de aanleg in fases te doen. Let er hierbij op dat de leerlingen ondertussen nog steeds gebruik maken van het schoolplein. Voor kinderen kan het ook leuk zijn om te zien hoe het plein vorm krijgt! Zorg uiteraard wel voor een veilige situatie op het schoolplein en eventueel een alternatief om te spelen voor de kinderen tijdens de aanleg. Vergeet ook niet om te zorgen voor lekker eten en drinken. Dat heeft iedereen na het harde werken wel verdiend!

Je legt de basis voor nog jarenlang plezier van een groen schoolplein. Jaarlijks zal je het schoolplein zien veranderen en ontwikkelen.

- Volg het proces van de aanleg. Tijdens de aanleg kun je nog invloed uitoefenen op het resultaat. Misschien wil je iets toch net anders dan het ontwerp?
- Keuring! Wanneer het plein bijna klaar is en niet pas aan het einde!
- Betrek kinderen bij de aanleg. Ze kunnen helpen zaaien bijvoorbeeld, of helpen met het vlechten van wilgenhutten.

3.3 Feestelijke opening

Als het groene schoolplein gereed is, wordt dit natuurlijk gevierd. Een feestelijke opening zorgt voor een vrolijk moment waarop alle betrokkenen met elkaar het succes vieren. Wellicht wil je de pers inschakelen om de opening en het resultaat van het nieuwe plein vast te leggen. Informeer ook IVN en de gemeente, zodat zij hier aandacht aan kunnen besteden.

Download en zing de
Groene Revolutie Rap!

www.ivn.nl/groenerevolutie-zeeland/nieuws/zing-met-ons-mee-de-groene-revolutierap

4. Gebruik

4.1 Spelen en leren

Wil jij (meer) natuurlessen geven? Of zoek je materialen die aansluiten bij de natuurlessen uit de methode op jouw school? Wij helpen je graag op weg met onze lesbrieven en lesmaterialen over allerlei natuuronderwerpen.

Thema	Groep	Meer info
Buitenlessen	Alle groepen	Ontdek buitenlessen voor alle vakken in de online buitenles databank. Van geschiedenisrace tot een taal-estafette. Voor alle vakken kun je buiten lesgeven, op het schoolplein en in de natuur!
Het ontstaan van de natuur (Kinderboekenweek 2020)	Alle groepen	In dit lespakket , passend bij het thema 'En toen... in de natuur' van de Kinderboekenweek 2020, leren leerlingen samen met Ollie de wolharige mammoet over de natuur van toen.
Tiny Forest	Alle groepen	Hoe geef je les op en rond een Tiny Forest ? Dat hoeft heus niet alleen over natuur te gaan! Je kunt het Tiny Forest ook gebruiken voor bewegen, rekenen, taal, kunstzinnige vorming en burgerschap.
Bomen	Alle groepen	Leer met de klas over de natuur in de lente. Dit lespakket gaat dieper in op bomen. In samenwerking met de Nationale Parken in Noord-Brabant en Limburg.
Bijen - Nationale Bijentelling	Alle groepen	Ontdek de wilde bij! Hoe overwinteren ze, waar slapen ze en welke soorten zijn er? Het lespakket is ontwikkeld in het kader van de Nationale Bijentelling.
Bijen	Alle groepen	Leer met de klas over de natuur in de lente. Dit lespakket gaat dieper in op bijen. In samenwerking met de Nationale Parken in Noord-Brabant en Limburg.
Schooltuinen	4 t/m 6	Leer meer over hoe de natuur zich ontwikkelt in een schooltuin . Aan de hand van clips uit de film 'De schooltuin' volg je het hele proces van zaaien tot oogsten.
Klimaat: bloemen	5 en 6	Ga aan de slag met het klimaat met deze opdrachtkaarten. Deze gaat over bloembollen. Vroege bloeiers zijn namelijk erg belangrijk voor de eerste insecten die wakker worden na hun winterslaap.
Klimaat: regenwater	5 en 6	Ga aan de slag met het klimaat met deze opdrachtkaarten. Deze gaat over (regen)water.
Paddenstoelen	5 en 6	Met dit uitdagende herfstlespakket leren jouw leerlingen alles over paddenstoelen. Zo zit je straks met een klas vol paddenstoelexperts!
De wolf	5 t/m 8	Met deze natuurlessen leren leerlingen de wolf kennen: van bijzondere kenmerken, zijn imago, zijn leefgebied en zijn rol in de natuur.
Het leven in de sloot	6 t/m 8	Beleef de Slootjesdagen met de hele klas en ga aan de slag met één van de vijf Slootjesdagen lesbrieven .
Voorjaar	7 en 8	In deze YouTube lessenserie leert Iris je van alles over bijen, over bomen meten en over uilenballen pluizen.
Zomer	7 en 8	In deze YouTube lessenserie leer je over sloten, modder en wat er allemaal te beleven valt in de nacht.

Herfst	7 en 8	In deze YouTube lessenserie leer je over bodemdieren en paddestoelen. Die houden onze omgeving gezond en levend.
Winter	7 en 8	In deze Youtube lessenserie leer je over het weer, hoe dieren overwinteren en hoe je mee kunt doen met de tuinvogeltelling. Ook leuk als je nog niets weet over vogels.
Duurzaamheid en eetbare insecten	7 en 8	Ga met de klas aan de slag met een duurzame toekomst voor voeding . Het eten van insecten is hier een onderdeel van. Je kunt zelfs een insecten-proefpakketje bestellen!

4.1.1. Competentieontwikkeling

IVN Buitenlestraining

Een uitdagende buitenles stimuleert beweging, draagt bij aan onderwijsdoelen en zorgt ervoor dat kinderen zich beter kunnen concentreren in de klas. In de IVN Buitenlestraining krijgen leerkrachten praktische handvatten om buiten aan de slag te gaan met taal-, reken-, spelling-, zaakvak- of creatieve doelen. Ook is er aandacht voor de organisatie en didactiek van buiten lesgeven. IVN verzorgt de Buitenlestraining op locatie in afstemming met de school. De training vindt deels binnen en deels buiten op het schoolplein plaats.

Wil je met je hele team de training volgen op locatie of bij jullie op school? Neem voor trainingen in Zuid-Holland en Zeeland contact op met Bram Wickel, via b.wickel@ivn.nl.

Meer informatie over de buitenlestraining vind je op: www.ivn.nl/groenerevolutiezeeland/buitenlestraining-zuid-holland-of-zeeland

4.1.2. Ondersteuning

Natuur- en milieueducatiecentra

Ben je op zoek naar leskisten of ondersteunende materialen bij een les in jouw klas? Of een leuke excursie of buitenles? Dan kun je als leerkracht terecht bij een natuur- en milieueducatiecentrum in de buurt van jouw school. Zij hebben van alles voor je beschikbaar. Heel veel leskisten met leuke en leerzame opdrachten. Maar ook voor losse materialen ben je bij hen aan het goede adres. Denk aan afvalgrijpers, loepjes, spiegel-tjes, aquaria, schepnetjes, verrekijkers en nog veel meer.

IVN Groene Schoolpleinenfonds

Het Prins Bernard Cultuurfonds stelt uit het IVN Natuureducatie Groene Schoolpleinenfonds in 2022, 2023 en 2024 elk jaar €25.000 beschikbaar voor projecten die het gebruik van groene schoolpleinen voor natuur- en cultuureducatie stimuleren. Komt jouw project in aanmerking voor het IVN Natuureducatie Groene Schoolpleinenfonds? [Check de voorwaarden!](#)

4.2 Groene Huiskamer

In steeds meer buurten is de groene openbare ruimte schaars. Schoolpleinen zijn in de meeste buurten aanwezig en kunnen – mits openbaar toegankelijk – voor buurtbewoners een nieuwe ontmoetingsplek en speelplek zijn. Als groene huiskamer van de buurt draagt het bij aan het welbevinden van buurtbewoners en functioneert het als uitdagende omgeving waar kinderen ook na schooltijd willen spelen en bewegen, en waar buurtbewoners samen kunnen komen. Wil je je schoolplein ook openbaar toegankelijk maken? Vergeet dan niet omwonenden te betrekken bij het proces: dat vergroot de betrokkenheid en het eigenaarschap.

4.3 Beheer en onderhoud

Groene schoolpleinen zijn vaak kwetsbaar door de hoge speeldruk. Een beheer- en onderhoudsplan is essentieel voor het slagen van het groene schoolplein. In zo'n plan vind je als school informatie over welke onderhoudswerkzaamheden gedaan moeten worden en door wie. Een school dient vervolgens consequent te controleren hoe het plein erbij ligt.

[Format planning beheer en onderhoud](#)

[Lees de publicatie](#) Onderhoud en beheer van het groene schoolplein

Laat de hovenier het beheer- en onderhoudsplan maken, eventueel in afstemming met de school.

Veelgestelde vragen

Wat kost een Groen Schoolplein?

Als je een groen schoolplein laat ontwerpen en aanleggen, is een budget voor de aanleg van €30.000 tot €50.000,- een goed begin. Vergeet niet dat er jaarlijks kosten bijkomen voor het beheer en onderhoud van het plein.

Wat zijn de voordelen van een Groen Schoolplein?

Natuurlijke, groene schoolpleinen zijn niet alleen beter voor de gezondheid, beweging en concentratie; kinderen maken er ook meer vrienden en voelen zich zelfverzekerder. Op een groen schoolplein worden de fantasie en creativiteit veel meer geprikkeld en is veel meer sprake van kameraadschap. Een Groen Schoolplein heeft ook effecten op de cognitieve prestaties. Zo verbetert de aanwezigheid van groen het werkgeheugen en zorgt buitenspelen op een groen plein ervoor dat kinderen daarna hun aandacht beter bij de lesstof kunnen houden. Ook is een natuurlijk schoolplein goed voor de morele ontwikkeling doordat kinderen leren respect te hebben voor de omgeving, kennis opdoen over milieubewust gedrag en ze een band creëren met de natuur. Alle positieve effecten zijn te lezen in het rapport 'De waarde van een natuurlijke, gezonde buitenruimte rond scholen', van Jolanda Maas en Nicole van den Bogerd opgesteld in opdracht van Jantje Beton en IVN Natuureducatie.

Hoe kun je ouders betrekken bij een groen schoolplein?

- Informeren: Houd ouders en buurtbewoners op de hoogte van ontwikkelingen tijdens het proces. Dat kan door middel van de nieuwsbrief of een bericht op de website. Zo blijven zij betrokken. Zorg voor een vast aanspreekpunt waar ouders terecht kunnen met opmerkingen of vragen.
- Meedenken: Nodig ouders uit op een informatieavond om iets te vertellen over het groene plein. Dit kun je ook combineren met een reguliere informatieavond, waarbij het projectteam de ruimte krijgt om hier iets over te vertellen. Geef ouders de ruimte om mee te denken en nodig hen uit om in de toekomst ook te helpen bij verschillende klussen op het groene plein.
- Meewerken: Zodra jullie toe zijn aan de aanleg van het plein, kun je één of meer werkdagen organiseren voor ouders. Nodig hen uit voor een afgebakende klus, en zorg dat je van de dag een feestje maakt. Zorg bijvoorbeeld voor een lunch voor alle ouders die komen helpen. Zo vergroot je de kans dat ze de volgende keer weer van de partij zijn.
- Vrijwilliger worden: Op een groen schoolplein kun je altijd helpende handen gebruiken. Misschien zijn er wel ouders die méér willen doen dan helpen tijdens de meewerkdagen. Zij kunnen bijvoorbeeld het onderhoud van het plein op zich nemen, activiteiten op het plein organiseren of wellicht zelfs onderdeel van het projectteam worden. Voor vrijwilligers is het fijn als zij één aanspreekpunt hebben waar ze terecht kunnen met al hun vragen.

Kan ik gebruik maken van de kennis en ervaringen van anderen?

Ga op zoek naar een school in jouw gemeente of de buurt met een Groen Schoolplein. Vraag of je een keer langs mag komen en of ze hun ervaringen willen delen! In Zeeland zijn afgelopen jaren ruim 30 schoolpleinen vergroend. Welke schoolpleinen dat zijn vind je [hier](#).

Is een Groen Schoolplein niet een stuk gevaarlijker?

Kinderen zijn leergierig, ze willen ontdekken en verleggen hun grenzen. Tijdens het spelen leren ze risico's inschatten en keuzes maken. Het aangaan van en omgaan met risico's draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen. Risicovol spel bewust begeleiden kan kinderen de ruimte geven om te experimenteren. In de publicatie 'Risicovol spelen op het schoolplein' van Martin van Rooijen vind je handvatten om dit op een verantwoorde manier te begeleiden. Download de publicatie [hier](#). Het is daarnaast gebleken dat er minder ongelukken plaatsvinden op een Groen Schoolplein omdat kinderen meer bewuste keuzes maken.

Wel kan het toezicht houden op een Groen Schoolplein uitdagender zijn. Door bebossing, heuvels of bijvoorbeeld een kruip-door-sluip-door is een andere aanpak noodzakelijk. De kinderen kunnen op meer plaatsen spelen en zich verstoppen.

www.ivn.nl